



רשומות

הצעות חוק

הכנסת

14 ביולי 2008

247

י"א בתמוז התשס"ח

עמוד

הצעת חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 15) (הליך חלופי), התשס"ח-2008 400

הצעת חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 15) (הליך חלופי), התשס"ח-2008*

הוספת סעיף 10א 1. בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, אחרי סעיף 12 יבוא:

"הליך חלופי 10א. (א) בסעיף זה -

"הליך חלופי" - הליך שלא בפני בית משפט, שנקבע בנוהל, ומטרתו, בין היתר, להביא לפעולה שתבטא את קבלת האחריות של הקטין למעשה הפלילי, לרבות באמצעות תיקון כלפי נפגע העבירה, הקהילה או החברה;

"נוהל" - נוהל שנקבע לפי הוראות סעיף קטן (ה);

"הקצין המוסמך", בתחנת משטרה - קצין הנוער בתחנת המשטרה, ובהיעדרו - הקצין הממונה על החקירות בתחנת המשטרה.

(ב) קצין מבחן שקיבל הודעה כאמור בסעיף 10א, יבדוק אם להפנות קטין להליך חלופי ויעביר את תוצאות בדיקתו לקצין המוסמך; מצא הקצין המוסמך כי ניתן להפנות קטין להליך חלופי, יודיע לקצין המבחן, וקצין המבחן יהא רשאי להפנות את הקטין להליך כאמור, שיתנהל בהתאם להוראות הנוהל, ובלבד שהקיימו כל אלה:

- (1) הקטין הסכים להשתתף בהליך החלופי; לאחר שקצין המבחן מסר לו את המידע הדרוש בדבר מהות ההליך, לרבות משמעות הסכמתו להשתתף בהליך וההשלכות הצפויות מההליך על מצבו המשפטי, בשפה ובאופן המובנים לו בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו;
- (2) הקטין מכיר במעורבותו באירוע המיוחס לו.

ד ב ר י ה ס ב ר

המשפטי בעניינם של קטינים שעברו עבירות שבהם מושם דגש על איזון בין צורכי השיקום של הקטין ובין צרכיו של נפגע העבירה, או מיושם מודל של צדק מאחה, שמטרתו היא איהוי מיטבי של הפגיעות שגרם המעשה הפלילי, על מכלול השלכותיו האנושיות.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה, ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת (להלן - ועדת החוקה) לא הכריעה בבחירת הליך חלופי אחד על פני משנהו, וסברה כי לנוכח ההתפתחויות בתחום זה, אין מקום להמליץ על מודל מסוים. בנסיבות אלה, מוצע לקבוע בחוק את המנגנון לבחינת מידת התאמתו של קטין להליך חלופי, את השיקולים המרכזיים התקפים לכל הליך חלופי ואת משמעות סיומו של ההליך החלופי. בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית נבחן ועדת החוקה שנית אם יש לבכר הליך חלופי מסוים ואם יש לעשות כן בחקיקה ראשית.

הצעת החוק המתפרסמת בזה נועדה ליצור הליך חלופי להליך הפלילי בעניינם של קטינים, שלא יתנהל בפני בית משפט. מוצע לקבוע כי הליך כאמור יעוגל בנוהל. את פרטיו יקבעו השר לביטחון הפנים, שר הרווחה והשירותים החברתיים ושר המשפטים, ויכילול בו, בין היתר, שיקולים ותנאים להפניית קטין להליך חלופי, תנאי סף לקיומו של ההליך והוראות לעניין הגורם האחראי לביצועו.

ביסוד הצעת החוק עומד הניסיון להתמודד עם קטין מבצע עבירה בדרכים חלופיות, בהנחה שההליך הפלילי אינו תמיד פתרון הולם לכל הגורמים המעורבים בו, הן מבצעי העבירה הקטינים והן נפגעי העבירה.

במשך השנים התפתחו מערכות חלופיות למערכת הפלילית, לרבות מסגרות חיצוניות המטפלות בקטינים שעברו עבירות. ואולם, מערכות אלה כולן אינן מעוגנות בחקיקה, אף שיש פרויקטים ניסיוניים שמטרתם לשמש תחליף להליך

* הצעות חוק מס' פ/567/17 ו-פ/1353/17: הועברו לוועדה ביום י"א בתמוז התשס"ז (27 ביוני 2007).

1 ס"ח התשל"א, עמ' 134; התשס"ה, עמ' 523.

(ג) הסתיים הליך חלופי, בין שהושלם בהתאם להוראות הנוהל ובין שלא הושלם, יעביר קצין המבחן למטרה את המלצתו בעניינו של הקטין.

(ד) השר לביטחון הפנים, בהסכמת שר הרווחה והשירותים החברתיים ושר המשפטים, יקבע נוהל המסדיר סוגי הליכים חלופיים, שיכלול, בין היתר, שיקולים ותנאים להפניית קטין להליך חלופי, תנאי סף לקיומו של ההליך החלופי והוראות לעניין הגורם האחראי לביצועו; הנהל יפורסם ברשומות.

ד ב ר י ה ס ב ר

השפעה על זכויות הילד

הצעת החוק נועדה לסייע לקטינים שעברו עבירה באמצעות קביעת הליך בעל אופי שיקומי, בניסיון להימנע משימוש בהליכים של אכיפה פלילית גרידא במקרים המתאימים.

כמו כן תדון ועדת החוקה בסוגיות נוספות העולות מהסעיף המוצע, ובהן סוגיית ההסכמה הנדרשת מקטין מבצע עבירה; מעמד ההורים בהליך החלופי; מעמדו של נפגע העבירה בהליך החלופי; סודיות וחיסיון של הדברים שהוחלפו בהליך; זכותו של הקטין לליווי ולייצוג משפטי; קביעתם של תנאי סף לצורך ניתוב להליך חלופי, לרבות לפי סוג העבירה ונסיבות ביצועה; תנאי הכשירות של העוסקים בהליך החלופי; עיגון סוגי ההליכים החלופיים בחקיקה, וכן אופן עיגון פרטי ההליך בנוהל, בתקנות או בחוק.

חברי הכנסת: זבולון אורלב, דב חנין, שלי יחימוביץ, יורם מרציאנו, רן כהן, עמירה דותן, מוחמד ברכה, חנא טוייד

